

Bài 9

KỸ THUẬT TỈA CÀNH TẠO TÁN CHO CA CAO GIAI ĐOẠN KIẾN THIẾT CƠ BẢN

Phần 1: Từ 0 – 12 Tháng Tuổi

Kiến thức cơ bản

1. DẠNG HÌNH CÂY CA CAO CHUẨN

- + Có 1 thân chính khỏe và mọc thẳng.
- + Có 3-5 cành cấp 1
- + Cành cấp 1 đầu tiên được giữ lại cách mặt đất ít nhất 50 cm.
- + Các cành mọc đều các hướng
- + Tán lá tròn đều, cân đối.

2. MỤC ĐÍCH VÀ LỢI ÍCH CỦA VIỆC TỈA CÀNH TẠO TÁN

Mục đích:

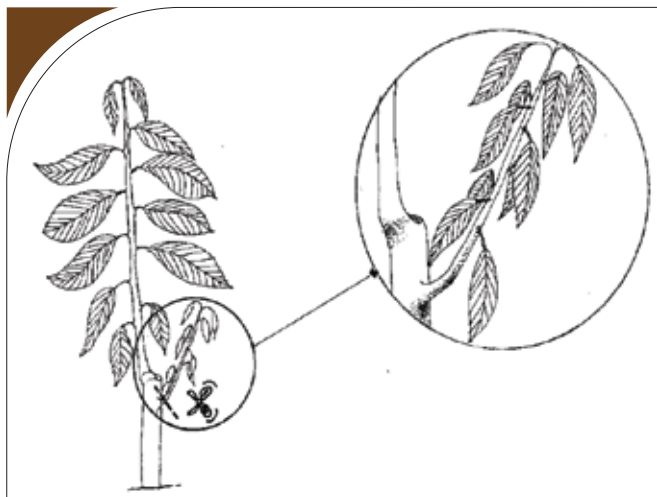
Trong giai đoạn này, mục đích chính của việc tỉa cành là tạo mọi điều kiện cho cây có một thân ghép duy nhất khỏe, mọc thẳng đứng và phân nhiều cành cấp 1 để làm cơ sở cho cây cao có dạng hình và bộ khung tán chuẩn trong thời gian sớm nhất.

Lợi ích:

- + Tập trung dinh dưỡng nuôi thân cành chính.
- + Giúp thân ghép sinh trưởng và phát triển nhanh.
- + Giúp tạo cây có 1 thân chính mọc thẳng.
- + Sớm tạo cây cao có dạng hình và bộ tán chuẩn.

3. CÁC BIỆN PHÁP ĐỂ TẠO TÁN CHO CA CAO

Việc tạo tán nên bắt đầu ngay từ khi mới trồng và phải được thực hiện trong suốt giai đoạn cây con (từ 0-12 tháng tuổi). Trong giai đoạn này tỉa cành tạo tán gồm 4 việc chính: Tỉa chồi vượt, tỉa/lấy chồi mọc thấp và các biện pháp để kích thích cây phân cành, cố định cây.

3.1. Tỉa chồi vượt

Cách nhận biết chồi vượt:
Chồi vượt là chồi mọc ra từ gốc ghép, lá mọc theo hình xoắn ốc, cuống lá dài.

Tác hại của chồi vượt: Cạnh tranh dinh dưỡng, lấn át thân ghép làm cây không phát triển, cây bị lệch tán.

Hướng xử lý: thường xuyên phát hiện chồi vượt và cắt bỏ ngay khi phát hiện.

3.2. Tỉa cành, chồi cấp 1 mọc thấp

Một vài khái niệm cần biết:

+ Thân ghép: Phần mọc ra từ bộ phận ghép (cây giống ghép đủ tiêu chuẩn chỉ có 1 thân ghép).

+ Chồi cấp 1: Phần mọc ra từ thân ghép, còn non.

+ Cành cấp 1: Phần mọc ra từ thân ghép cành hóa gỗ, lá đã phát triển thành thực.

Cách tỉa:

- Nếu thân ghép có nhiều chồi hoặc nhiều cành cấp 1 và có chồi hoặc cành cấp 1 mọc thấp thì tỉa bỏ chồi hoặc cành mọc thấp càng sớm càng tốt.
- Nếu cây ghép còn yếu và thấp dưới 40cm thì chỉ tỉa bỏ chồi mọc thấp (cách gốc dưới 20 cm). Khi cây phát triển sẽ tỉa nâng dần chiều cao thân lên.
- Trường hợp cây có 2 thân: Chọn giữ lại thân to khỏe có nhiều lá hơn. Tỉa bỏ ngay thân yếu, thân ít lá. Chỉ giữ lại 1 thân duy nhất. Nếu 2 thân phát triển tốt như nhau thì có thể giữ lại cả 2 nhưng các chồi cành mọc thấp trên 2 thân này đều cắt bỏ như trường hợp 1 thân.

3.3. Các biện pháp kích thích cây phân cành.

3.3.1. Điều chỉnh bóng che ngay để đảm bảo đủ nắng (khoảng 25 % ánh nắng) để kích thích cao phân cành kết hợp bón phân tưới nước đầy đủ.

3.3.2. Hãm ngọn nhằm kích thích thân ghép nảy chồi, tạo ra nhiều cành cấp 1.

Cách làm:

- + Dùng kéo cắt phần ngọn cây ở vị trí sau:
- Nếu thân ghép cao hơn 1 mét thì hãm ngọn ở đoạn thân cao khoảng 80cm.
- Nếu thân ghép cao khoảng 80 cm và đang có cơi lá non: đợi đến khi lá chuyển sang bánh tẻ hãm ngọn ở lá đoạn bánh tẻ trên cùng.

+ Sau khi hãm ngọn, cây ra chồi rất nhiều cần lấy bỏ những chồi thấp dưới 50cm.

Thời điểm:

Việc hãm ngọn ca cao tùy thuộc vào chiều cao và sự phân cành của thân ghép chứ không phụ thuộc vào độ tuổi của cây. Cần phải hãm ngọn trong các trường hợp sau:

- Thân ghép cao trên 80 cm, các cơi lá đã thuần thực mà chưa có cành cấp 1, hoặc cành cấp 1 nhỏ, yếu.
- Thân ghép cao trên 80 cm, có ít cành cấp 1 nhưng mọc thấp (sát gốc.)

Công việc này thường thực hiện ở giai đoạn sau trồng khoảng từ 6 đến 9 tháng tuổi.

3.4. Cố định cây

Nhằm hạn chế lay gốc, đổ cây và giúp đoạn thân ở dưới gốc (khoảng 70 cm tính từ gốc lên) mọc thẳng. Nên thực hiện việc này ngay từ khi mới trồng và trong suốt thời kỳ trồng mới.

Dùng cây tre, le, gỗ... dài khoảng 70 - 80 cm cắm chắc xuống đất (Nên cắm xiên). Dùng dây nylon hay dây mềm (tốt nhất là dây chuối, vải cũ) để buộc cây ca cao vào cọc giữ cho thân cây mọc thẳng,

Lưu ý: Nên thường xuyên kiểm tra; thay hoặc buộc lại dây và cọc

Cọc tre
dùng cố định
cây ca cao

Kế hoạch bài giảng

1. THÔNG TIN CHUNG

1. Mục tiêu:

Sau khi học bài này HV biết được:

- Nhận biết được chổi vượt, tác hại và cách xử lý. Phân biệt được chổi vượt và cành ghép.
- Hiểu được tác dụng của việc cố định cây, hãm ngọn và tỉa cành cho ca cao khi cây còn nhỏ.
- Biết cách cố định cây, cách hãm ngọn.
- Áp dụng những việc này tại vườn nhà mình.

2. Địa điểm tập huấn:

Nhà nông dân và vườn ca cao.

3. Dụng cụ tập huấn:

- Giấy lớn, bút lông,
- Kéo tỉa cành: 4 cái; cọc tre cố định: 20 cọc; dây ny lon buộc: 5m
- Tài liệu giảng gồm: bảng lật, kiến thức cơ bản, kế hoạch bài giảng.

4. Thời lượng: 240 phút kể cả thời gian giải lao.

2. CÁC BƯỚC TIẾN HÀNH TẬP HUẤN

THỜI LƯỢNG	NỘI DUNG	CÁCH THỰC HIỆN
25 phút	1. Giới thiệu bài học.	Thuyết giảng: - Mục tiêu, - Nội dung, lợi ích Trò chơi: - Treo sẵn 3 bức tranh - Mời 3 HV lên để hoàn thiện 3 bức tranh (Mỗi HV vẽ 1 bức). - Yêu cầu: - Vẽ tiếp tục hướng mọc của các ngọn cây. - Trong thời gian 3 phút Rút ra kết luận về qui luật phát triển thân cành để áp dụng cho việc tỉa cành. - Phát triển theo hướng có ánh nắng, hướng lên và hướng ra khoảng trống.
50 phút	2. Dạng hình cây cao cao chuẩn	Thảo luận nhóm nhỏ: <u>Chủ đề:</u> Theo anh/chị cây cao cao có dạng hình như thế nào là lý tưởng? <u>Yêu cầu:</u> - Vẽ hình và mô tả trên giấy lớn - Thời gian: 20 phút Thảo luận chung: - Nhóm báo cáo kết quả - Thảo luận kết quả từng nhóm, đúc kết
10 phút	3. Mục đích và lợi ích của việc tỉa cành	Diễn giải: - Mục đích - Lợi ích
25 phút	4. Kỹ thuật tạo tán cho ca cao	Giải thích: Cách nhận biết và tại sao phải xử lý. - Chồi vượt - Phân biệt chồi vượt và cành ghép - Tỉa chồi, cành mọc thấp - Cố định cây - Hãm ngọn

15 phút	5. Giải lao	
90 phút	6. Hướng dẫn thực hành kỹ thuật tỉa tạo hình ca cao	Làm mẫu: 15 phút - Cách tỉa cành 2 trường hợp: cây khỏe và cây nhỏ thấp dưới 40cm - Cố định cây và hãm ngọn ca cao. Thực hành : • Chia nhóm, phát dụng cụ, phân vị trí • Nêu yêu cầu: - Mỗi nhóm tìm đủ các trường hợp và cách xử lý, - Thời gian thực hiện: 30 phút, Trình bày kết quả : 35 phút • Tập trung nghe nhóm báo cáo và thảo luận • THV nhận xét
25 phút	7. Củng cố bài học - Đánh giá buổi học	Hỏi đáp: Câu hỏi 1. Các anh/chị cho biết tỉa cành cây ca cao giai đoạn trồng mới cần thực hiện những việc gì? 2. Tại sao phải tỉa bỏ chồi vượt? 3. Khi nào cần hãm ngọn cho ca cao? nhằm mục đích gì? • Căn cứ vào sự phản hồi của HV qua các câu hỏi trên THV củng cố bài và đánh giá buổi học.